

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Правове регулювання діяльності страйкових фондів (досвід країн Європейського Союзу)

**Інформаційна довідка, підготовлена Європейським
інформаційно-дослідницьким центром на запит
народного депутата України**

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

Страйковий фонд – це фонд, утворений профспілкою для матеріальної підтримки страйкуючих працівників. Зазвичай страйковий фонд формується із членських внесків.

Мета страйкового фонду – фінансово захистити працівників під час проведення страйків. Кошти виплачуються тільки в тому випадку, якщо страйк організований профспілкою та є офіційним. Фінансова підтримка також підсилює мотивацію працівників брати участь у страйках для захисту своїх інтересів.

У проаналізованих країнах **правове регулювання страйків** переважно закріплене в:

- Законах про страйки (*Латвія, Угорщина*)
- Законах про професійні спілки (*Литва, Естонія*)
- Законах про вирішення трудових спорів (*Польща, Естонія, Норвегія*)
- Трудових кодексах (*Чехія, Хорватія, Угорщина*)

У більшості країн **діяльність страйкових фондів не регулюється спеціальним законодавством** (*Німеччина, Норвегія, Чехія, Словенія, Бельгія, Норвегія, Данія*). **Європейська соціальна хартія** також не містить положень щодо діяльності страйкових фондів.¹

На практиці профспілки цих країн надають фінансову підтримку працівникам, які беруть участь у страйках. Діяльність страйкових фондів регулюється **статутами профспілок**.

Країна	Правове регулювання	
Республіка Польща	Закон «Про професійні спілки» ²	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про вирішення колективних трудових конфліктів» ³	<i>Стаття 24:</i> Профспілки створюють страйкові фонди і визначають порядок їх використання. Ці фонди не підлягають примусовому вилученню, а профспілки можуть відраховувати з них компенсацію учасникам страйку.
	Закон «Про громадські об'єднання» ⁴	<i>Стаття 33:</i> Майно громадських об'єднань формується із членських внесків, пожертв, спадщини, доходів від власної діяльності.
Литовська Республіка	Закон «Про асоціації» ⁵	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про професійні спілки» ⁶	<i>Стаття 24:</i> Профспілки мають право займатися видавничою, виробничо-економічною діяльністю, створювати благодійні та інші фонди з метою досягнення цілей, закладених в статуті профспілки.
Латвійська Республіка	Закон «Про страйки» ⁷	<i>Стаття 31:</i> Профспілка, працівники та страйковий комітет можуть з добровільних внесків, пожертв та інших коштів співробітників створювати фонд для надання матеріальної підтримки профспілці.

¹ European Social Charter — <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168006b642>

² Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych — <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19910550234>

³ Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych — <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19910550236>

⁴ Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach — <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19890200104>

⁵ Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas — <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FF00B0EA2F0E>

⁶ Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymas — <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?ifwid=-wd7z8t16w&actualEditionId=OGYrZvXVgc&documentId=TAIS.2293&category=TAD>

⁷ Streiku likums — <https://likumi.lv/doc.php?id=48074>

	Закон «Про асоціації та фонди» ⁸	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про професійні спілки» ⁹	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	<i>На практиці профспілки надають фінансову допомогу працівникам, які беруть участь у страйках. Наприклад, у профспілці LAB Energija відрахування у страйковий фонд відбуваються щомісяця – 1% від загальної суми членських внесків.¹⁰</i>	
Федеративна Республіка Німеччина	Закон «Про діяльність підприємств» ¹¹	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про представницькі органи працівників на підприємстві» ¹²	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про громадські об'єднання» ¹³	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	<i>Право на страйк має обмежувальний характер та законодавчо не регулюється. Проте існує прецедентне право, яке засноване на рішеннях Федерального суду з трудових спорів, що впливають із закріпленого у статті 9 Основного закону права «створювати об'єднання та спілки». На практиці профспілки надають фінансову допомогу працівникам, які беруть участь у страйках. Розмір виплати залежить від членського внеску, який працівник заплатив до початку трудового спору.¹⁴</i>	
Естонська Республіка	Закон «Про вирішення колективних трудових спорів» ¹⁵	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про професійні спілки» ¹⁶	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про некомерційні об'єднання» ¹⁷	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	<i>На практиці профспілки надають фінансову допомогу працівникам, які беруть участь у страйках.</i>	
Чеська Республіка	Закон «Про колективні переговори» ¹⁸	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Цивільний Кодекс ¹⁹	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Трудовий Кодекс ²⁰	Не регулює діяльність страйкових фондів.

⁸ Закон «Про асоціації та фонди» — <https://likumi.lv/doc.php?id=81050>

⁹ Закон «Про професійні спілки» — <https://likumi.lv/doc.php?id=265207>

¹⁰ LAB Energija Streiku fonda nolikums — <http://energija.lv/streiku-fonda-nolikums.html>

¹¹ Закон «Про діяльність підприємств» (BetrVG) — <https://www.gesetze-im-internet.de/betrvg/>

¹² Закон «Про представницькі органи працівників на підприємстві» (MitbestG) — <http://bit.ly/2yif9GH>

¹³ Gesetz zur Regelung des öffentlichen Vereinsrechts — <https://www.gesetze-im-internet.de/vereinsg/BJNR005930964.html>

¹⁴ Streikunterstützung — <https://www.verdi.de/++co++f4f64900-bdd0-11e0-7de3-00093d114afd>

¹⁵ Закон «Про вирішення колективних трудових спорів» — <https://www.riigiteataja.ee/akt/191311>

¹⁶ Закон «Про професійні спілки» — <https://www.riigiteataja.ee/akt/191347>

¹⁷ Mittetulundusühingute seadus — <https://www.riigiteataja.ee/akt/12769860>

¹⁸ Закон «Про колективні переговори» — <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-2#p7>

¹⁹ Цивільний Кодекс — <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

²⁰ Трудовий Кодекс — <http://zakony-online.cz/?s92&q92=all>

	<i>На практиці профспілки надають фінансову допомогу працівникам, які беруть участь у страйках. Наприклад, Профспілка працівників поштового зв'язку, телекомунікацій та газетних служб формує страйковий фонд із членських внесків. Керівництво профспілки приймає рішення щодо використання коштів зі страйкового фонду.^{21,22}</i>	
Угорщина	Закон «Про страйки» ²³	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Трудовий кодекс ^{24,25}	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Цивільний Кодекс ²⁶	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про захист профспілкової власності, рівні можливості для працівників організації та їх об'єднань» ²⁷	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про громадські об'єднання, діяльність та підтримку некомерційних організацій» ²⁸	Стаття 17: Організація самостійно управляє своїми активами для досягнення цілей, визначених у статуті.
	<i>На практиці профспілки надають фінансову допомогу працівникам, які беруть участь у страйках.</i>	
Республіка Словенія	Закон «Про участь працівників в управлінні підприємством» ²⁹	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про трудові відносини» ³⁰	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про професійні спілки» ³¹	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про страйк» ³²	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	<i>На практиці профспілки надають фінансову допомогу працівникам, які беруть участь у страйках.</i>	
Республіка Хорватія	Трудовий кодекс ³³	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про фінансування та облік некомерційних організацій» ³⁴	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Закон «Про асоціації» ³⁵	Стаття 30: Асоціація може розпоряджатися своїми

²¹ Pojem stávka — <http://www.odbory-online.cz/pravni-poradna/kolektivni-pracovni-pravo/kolektivni-vyjednavani/stavka/1068-3/pojem-stavka>

²² Zásady tvorby a čerpání stávkového fondu Odborového svazu zaměstnanců poštovních, telekomunikačních a novinových služeb — <http://oszptns.cmkos.cz/doc/Z%C3%A1sady%20%C4%8Derp%C3%A1n%C3%AD%20st%C3%A1vkov%C3%A9ho%20fondu%20OS%20ZPTNS.pdf>

²³ Закон «Про страйки» — https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=98900007.TV

²⁴ Szakszervezet/ Az új Munka törvénykönyve XXI. fejezet — <http://munkastanacsok.hu/szakszervezet-munka-torvenykonve-xxi-fejezet/>

²⁵ Трудовий кодекс — https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99100028.tv

²⁶ Цивільний кодекс — http://nit.hu/cgi_bin/nit_doc.cgi?docid=159096

²⁷ Закон «Про захист профспілкової власності, рівні можливості для працівників організації та їх об'єднань» — <http://bit.ly/2kcCtzi>

²⁸ Закон «Про громадські об'єднання, діяльність та підтримку некомерційних організацій» — <http://bit.ly/2hEFhEA>

²⁹ Закон «Про участь працівників в управлінні підприємством» — <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO282>

³⁰ Закон «Про трудові відносини» — <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/112301>

³¹ Закон «Про професійні спілки» — <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO262>

³² Закон «Про страйк» — <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1844>

³³ Трудовий кодекс — <https://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu>

³⁴ Закон «Про фінансування та облік некомерційних організацій» — <http://bit.ly/2x8trVa>

³⁵ Zakon o udrugama — <https://www.zakon.hr/z/64/Zakon-o-udrugama>

		активами для досягнення цілей, визначених статутом.
		<i>На практиці профспілки надають фінансову допомогу працівникам, які беруть участь у страйках.</i>
Норвегія	Закон «Про трудові спори» ³⁶	Не регулює діяльність страйкових фондів.
	Трудовий кодекс ³⁷	Не регулює діяльність страйкових фондів.
		<i>На практиці профспілки надають фінансову допомогу працівникам, які беруть участь у страйках.</i>
Данія	Закон «Про фонди та асоціації» ³⁸	Не регулює діяльність страйкових фондів.
		<i>На практиці профспілки надають фінансову допомогу працівникам, які беруть участь у страйках.</i>

Анастасія Паршикова,
аналітик Європейського інформаційно-дослідницького центру
<http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

³⁶ Закон «Про трудові спори» — <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2012-01-27-9>

³⁷ Arbeidsmiljøloven — <https://www.regjeringen.no/no/tema/arbeidsliv/arbeidsmiljo-og-sikkerhet/innsikt/arbeidsmiljoeloven/id447107/>

³⁸ Lov om fonde og visse foreninger — <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=138731>